

УКРАЇНА В РАМКАХ КОНВЕНЦІЇ ПРО ТРАНСКОРДОННЕ ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ НА ВЕЛИКІ ВІДСТАНІ

аспірант **Найчук О.А.**

Загострення екологічної ситуації вимагає від кожної держави вжити заходів, щоб діяльність, яка ведеться на її території, не була причиною погіршення навколишнього середовища інших держав чи регіонів. Подальшим розвитком принципу діяльності держави стало прийняття Загальноєвропейською нарадою з навколишнього середовища (Женева, 1979) Конвенції про транскордонне забруднення повітря на великій відстані. Основними принципами діяльності сторін Конвенції ЄЕК ООН про транскордонне забруднення повітря на великі відстані є охорона людини й навколишнього середовища від забруднення повітря.

Співробітництво держав у рамках вищезгаданих актів реалізується за такими основними напрямками: взаємні консультації й переговори; моніторинг й оцінка стану навколишнього середовища; обмін науковою, технічною, технологічною інформацією, обмін фахівцями; контроль за реалізацією актів у формі періодичних доповідей, повідомлень і нарад

Конвенція встановила необхідність проведення регулярних спостережень і досліджень впливу транскордонних повітряних потоків токсичних речовин, насамперед, на природні екосистеми, а також на соціально-екологічні системи. На сьогодні прийняті 8 протоколів до вищезгаданої Конвенції, що мають особливе значення для її реалізації.

Таблиця 1 – Статус України в рамках Конвенції про транскордонне забруднення повітря та в протоколах

	Підписання	Ратифікація
Конвенція 1979р.	+	+
Протокол ЕМЕП 1984р.	+	+
Протокол по сірці 1985р.	+	+
Протокол по NO _x 1988р.	+	+
Протокол по ЛОС 1991р.	+	-
Протокол по сірці 1994р.	+	-
Протокол по ВМ 1998р.	+	-
Протокол по СО ₂ 1998р.	+	-
Гетеборзький протокол 1999р.	-	-

Основну роль у транскордонному забрудненні практично завжди відіграють атмосферні викиди. Це пов'язано з тим, що саме в такому випадку найчастіше реалізуються можливості далекого, у тому числі транскордонного, переносу забруднюючих речовин.

Транскордонне перенесення забруднюючих речовин – це комплексна проблема, у сфері якої екологічна політика вже має науково-методичне та практичне застосування. Транскордонні впливи багато в чому ініціюють об'єднання різних країн у справі оздоровлення навколишнього природного середовища. Зрозумілим є те, що багато сучасних технологій у теплоенергетиці, хімічній та інших галузях промисловості, а також на транспорті та в сільському господарстві є потенційним джерелом ризику для суміжних країн. Розуміння важливості цієї проблеми сприяло розвитку досліджень з контролю та прогнозування транскордонних забруднень. Створюються та розвиваються міжнародні

системи оцінки і керування ризиком аварійних і надзвичайних ситуацій за умов транскордонного впливу.

Вперше дослідження транскордонних переносів в Україні почали проводити на базі створених у 70-80-х роках біосферних заповідників. Однак, через слабку інтегрованість української науки в світовий та європейський природоохоронний процес, такі роботи в Україні є епізодичними, відірваними від міжнародних програм, а в Карпатах практично відсутніми. Наукові основи управління якістю атмосферного повітря на міждержавному рівні були сформовані в працях закордонних економістів: М. Аммана, С. Аткинсона, С.Я. Кофала, К. Конрада, Г. Классена, С. Круйтваген, А. Крупніка, Г. Стінглера, Д. Сімсона, Т. Селдена, Д. Сонга, Т. Тіетенберга, Н. Шафіка, а також розглянуті в роботі О.М. Теліженка.

Розвиток міжнародних відносин у сфері екологічної безпеки здійснюється на основі взаємних обов'язків і відповідальності за скорочення негативних транскордонних впливів. Україна брала участь у таких заходах і міжнародних акціях ще в рамках колишнього СРСР. У сучасних умовах вона має розробити власну систему заходів в галузі транскордонних впливів. Інтеграція в міжнародне співтовариство передбачає обов'язкове дотримання вже діючих угод і підготовку до виконання майбутніх обов'язків. Перед прийняттям нових зобов'язань, Україна повинна розглянути дії щодо кращого дотримання положень тих міжнародних угод, стороною яких вона вже є. Проте важкий економічний стан України ускладнює застосування адекватних заходів стосовно скорочення викидів у природне середовище.

Виконання вимог Європейської Конвенції по транскордонному перенесенню забруднюючих речовин, які прийняла на себе Україна, потребує проведення комплексних і системних досліджень об'єктивних передумов ефективного управління якістю атмосферного повітря на міждержавному рівні.

Найчук, О.А. Україна в рамках конвенції про транскордонне забруднення повітря на великій відстані [Текст] / О.А. Найчук // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 347-348.